

MEMORIALINIS PAMINKLAS GALIAŠORE TURI BŪTI ATSTATYTAS.
ORGANIZACIJOS „MEMORIAL“ PERMĖS SKYRIAUS
PAREIŠKIMAS

Balandžio 22 d. tapo žinoma apie politinių represijų aukoms skirto memorialo sunaikinimą Permės krašto Kudymkaro miesto rajono Galiašoro trakte. Paminklo tremtiniams lietuviams ir lenkams dingimo faktą nustatė gretimo Velva-Bazos kaimo gyventojai, atvykę sutvarkyti represuotųjų kapinių. Galime tik įtarti, kad paminklas buvo sunaikintas dar kovo mėnesį, tačiau esame tikri, kad tokia „operacija“ buvo atlikta slapta, nes reikalinga sunkioji statybinė technika vyko ne per Velva-Bazę, o paslėptais aplinkkeliais.

Memorialinis paminklas Galiašoro trakte pastatytas 2016 metais, kaip privati Rusijos ir Lietuvos savanorių grupės, tarp kurių buvo Galiašoro kapinėse palaidotų žmonių artimieji, iniciatyva. Jis pastatytas taigoje, buvusios tremtinių gyvenvietės vietoje, už dviejų šimtų metrų nuo tremtinių kapinių. Jo pastatymas sukėlė skirtingas valdžios ir visuomenės reakcijas. Per kelerius metus po paminklo įrengimo Permės „Memorialo“ vadovybė, suprasdama situacijos svarbą ir sudėtingumą, pradėjo dialogą su vietos valdžia. Po ilgų derybų buvo priimtas sprendimas paminklą išsaugoti ir oficialiai įregistruoti.

Svarbu pažymėti, kad visi kapinėse palaidoti tremtiniai iš Lietuvos ir Lenkijos buvo reabilituoti kaip valstybinio teroro aukos. Jie buvo civiliai gyventojai, nesusiję su ginkluotu pasipriešinimu sovietų režimui ir priverstinai išvežti iš gimtojo krašto. Lėšas, skirtas memorialinio paminklo statybai buvusios tremtinių gyvenvietės teritorijoje, rinko eiliniai piliečiai, tarp jų ir palaidotųjų artimieji. Paminklo išvaizdoje nebuvo nei valstybinių, nei politinių simbolių ar šūkių. Jame buvo pavaizduotas kryžius su saule, religinis ir etnis Lietuvos žmonių simbolis, gyvenvietėje žuvusiųjų vardų sąrašas, frazė „Čia palaidoti lietuviai, lenkai, 1945 m. politinių represijų aukos. Mes jus prisimename, mylime, pasiilgome. Tautiečiai“.

Mums nerimą kelia faktas, kad paminklo nugriovimo Galiašore situacija gali tapti pavojingu precedentu ir kelti grėsmę tokių paminklų egzistavimui tiek Permės krašte, tiek kituose Rusijos regionuose. Būtent todėl, siekiant užkirsti kelią tokiems vandalizmo aktams,

ypač svarbus valdžios gebėjimas suprasti, kas įvyko ir atstatyti nugriautą paminklą. Permės krašto gubernatorius ir Kudymkaro miesto rajono administracija turėtų atkreipti dėmesį į padėtį, susijusią su paminklo represuotiems nugriovimu. Mums atrodo, kad tai, kas įvyko, yra šiurkštus Rusijos Federacijos įstatymo „Dėl politinių represijų aukų reabilitacijos“ ir Valstybės politikos dėl politinių represijų aukų atminimo įamžinimo koncepcijos pažeidimas, įpareigojantis pareigūnus nedelsiant reaguoti į tokius vandalizmo aktus: paskelbti savo poziciją, ieškoti ir surasti atsakingus asmenis, prisidėti prie greito teigiamo situacijos sprendimo. Tai, kas įvyko, nėra normalu nei įstatymo, nei žmogaus moralės požiūriu. Gaila, kad Permės kraštas, kurio daugelis gyventojų yra represuotųjų palikuonys, garsėja kaip kovotojas su jų atminimo įamžinimu.

Tikime, kad daugelis Kudymkaro rajono ir Permės krašto gyventojų neliko abejingi šiai sukrečiančiai istorijai. Iš savo senelių pasakojimų tikriausiai žinote, kad valstybinio teroro metais jiems svarbų vaidmenį vaidino savitarpio pagalba ir žmogaus atjauta. Permės krašte buvusių daugiataučių tremtinių gyvenviečių gyventojai – komiai-permiakai, lietuviai, lenkai, žydai, ukrainiečiai, totoriai, baltarusiai, latviai, estai, rusai, vokiečiai ir kiti – bendroje nelaimėje neliko abejingi vieni kitiems. To įrodymas – geri prisiminimai apie kaimynus, ilgametę draugystę, mišrios santuokos, gimę vaikai. Tikime, kad šiuo momentu jūsų parodytas neabejingumas tam kas įvyko, yra duoklė tiems geriems santykiams ir atsakingas požiūris į mūsų bendrą traumuojančią istoriją. Tai jūsų žmogiško gailestingumo ženklas. Jūs, kaip ir mes, galėtumėte rašyti kreipimusis į gubernatoriaus administraciją, pasisakyti socialiniuose tinkluose ir žiniasklaidoje. Jūsų balsas yra svarbus.

Atskirai kreipiamės į Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos gyventojus. Nuoširdžiai apgailėstaujame dėl to, kas įvyko, mums gėda ir liūdna. Atsiprašome jūsų, kad nepavyko išsaugoti paminklo jūsų tautiečių atminimui. Daug metų stengiamės išsaugoti sovietinių politinių represijų aukų atminimą ir, nepaisant Rusijos valdžios likviduotos mūsų organizacijos, pagal galimybes tęsime šį darbą. Kartu su jumis tikime: tamsa išsisklaidys, o kiekvieno nekalto žmogaus atminimas bus vertas įamžinimo.

Memorialinį paminklą Galiašore tikrai atstatysime.

28.04.2023

Permės „MEMORIALAS“

Ivanas Vasiljevas
Irina Kizilova
Aleksandras Kalichas
Andrejus Suslovas
Robertas Latypovas
Dmitrijus Okuncevas
Ramilas Fathutdinovas
Alexei Kamenskikh
Sergejus Trutnevas